

Literatuurlijst

- [1] Energierapport 2008; Ministerie van Economische Zaken, Den Haag, juni 2008; te downloaden via www.rijksoverheid.nl
- [2] Energierapport 'Transitie naar duurzaam'; Ministerie van Economische Zaken, Den Haag, januari 2016 (www.rijksoverheid.nl)
- [3] Bron: Statistical Review of World Energy - June 2014 en June 2016 voor gegevens van 2014 en 2015; te downloaden via <http://www.bp.com/>; BP Company, London, 2014/2016
- [4] [Effecten van klimaatverandering in Nederland 2012](#); Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag, 2012
- [5] Dossier 'Klimaatverandering' via www.rijksoverheid.nl
- [6] Mondiale emissie koolstofdioxide door gebruik fossiele brandstoffen en cementproductie per regio, 1990 - 2015, www.pbl.nl
- [7] Earth's natural wealth: an audit; in: NewScientist, Magazine issue 2605, D. Cohen, 23 mei 2007 (www.newscientist.com)
- [8] IEA/World Energy Outlook 2018, www.iea.org/weo
- [9] [Compendium voor de Leefomgeving, diverse grafieken/tabellen](#)
- [10] Verbruik van hernieuwbare energie 1990-2017 www.clo.nl
- [11] Toekomstverkenning Welvaart en Leefomgeving. Nederland in 2030 en 2050: twee referentiescenario's; Planbureau voor de Leefomgeving en Centraal Planbureau, Den Haag, 2015 (www.wlo2015.nl)
- [12] Energieagenda 'Naar een CO2-arme energievoorziening'; Ministerie van Economische Zaken, Den Haag, december 2016; (www.rijksoverheid.nl)
- [13] De isolatiegolf, overzicht van vijftien jaar energiebesparing in de woningbouw; BOOM, Delft, in opdracht van Novem, augustus 1989
- [14] Energierapport - Transitie naar duurzaam; Ministerie van Economische Zaken, januari 2016 www.rijksoverheid.nl
- [15] Een Delta in beweging - Bouwstenen voor een klimaatbestendige ontwikkeling van Nederland, te downloaden via www.pbl.nl; Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag, 2011
- [16] [Dossier Klimaatverandering](#); Planbureau voor de Leefomgeving
- [17] World Energy Resources 2013, te downloaden via www.worldenergy.org; World Energy Council, London, 2013
- [18] Nederland 100% duurzame energie in 2030 – Het kan als je het wilt; M.Minnesma, Urgenda, juni 2017
- [19] [Energie Trends 2014](#); ECN, Energie Nederland en Netbeheer Nederland; 2014
- [20] [Energietrends 2016](#); ECN, Energie Nederland en Netbeheer Nederland; 2016
- [21] [Eurostat Newsrelease 37/2014; maart 2014](#)
- [22] Energie in Nederland 2011; uitgave Energie-Nederland en Netbeheer Nederland, 2011
- [23] Gas op maat. De propositie van de Nederlandse gassector voor een klimaatneutrale energievoorziening;www.kvgn.nl 2016
- [24] Infoblad 285 'Thermisch isolerende eigenschappen van reflecterende isolatiefolie'; SBRCURnet
- [25] [NMP4 \(Nationaal Milieubeleidsplan 4\)](#) – Een wereld en een wil – werken aan duurzaamheid; Ministerie van VROM, Den Haag, 2001
- [26] Bouwbesluit 2012 met aanvullingen t/m 2015, te downloaden via www.wetten.overheid.nl of via bijvoorbeeld www.onlinebouwbesluit.nl
- [27] www.rvo.nl, zie bij Duurzaam ondernemen; de site geeft veel praktische informatie over energie en beleid
- [28] www.rvo.nl, zie bij Energieprestatie nieuwbouw; de site geeft veel praktische informatie over de energieprestatienorm (EPG)
- [29] Nieuwsbericht 10-12-2012 Rijksoverheid: [Kyoto Protocol verlengd](#)
- [30] NTA 8800: 2019, Energieprestatie van gebouwen, bepalingmethode [NEN 8088-1 + C1:2012/C2:2014](#); Ventilatie en luchtdoorlatendheid van gebouwen –
- [31] Bepalingmethode voor de toevoerluchttemperatuur gecorrigeerde ventilatie- en infiltratieluchtvolumestromen voor energieprestatieberekeningen – Deel 1: Rekenmethode; NEN, 2014

- [32] Lente-akkoord – Energiebesparing in de nieuwbouw; akkoord tussen diverse partijen, ondertekend op 22 april 2008, met herijking op 28 juni 2012; Den Haag; zie www.lente-akkoord.nl
[Meer met minder](#); Aedes, EnergieNed, Platform Energietransitie Gebouwde Omgeving (PeGO), juni
- [33] 2007; Meer Met Minder – Convenant energiebesparing bestaande woningen en gebouwen, 28 juni 2012
- [34] [Convenant Energiebesparing Huursector](#); 28 juni 2012
- [35] [Heldergroen gas](#); W.Wiskerke, Stichting Natuur & Milieu, Utrecht, 2011
- [36] [Handboek Duurzaamheidscertificatie van vaste biomassa voor energiedoeleinden - uitgebreide samenvatting](#); Brinkmann Consultants, in opdracht van Agentschap NL, 2013
- [37] www.rijksoverheid.nl/kernenergie
- [38] Toekomstagenda Milieu: schoon, slim, sterk; VROM, april 2006
- [39] [Energieakkoord voor duurzame groei](#); Sociaal Economische Raad (SER), Den Haag, september 2013
- [40] Groene Groei: voor een sterke, duurzame economie; Minister van Economische Zaken H. Kamp e.a., 28 maart 2013
- [41] [Brief 7/02/2014 van minister Blok aan Tweede Kamer](#)
- [42] Aanscherpingsstudie EPC woningbouw en utiliteitsbouw 2015 - Eindrapportage; W/E adviseurs en Arcadis, in opdracht van Agentschap NL, 2013
- [43] [Nationaal Plan voor het bevorderen van bijna-energie neutrale gebouwen in Nederland](#); Ministerie van BZK, september 2012
- [44] [KopStaat aanpak - Voor een gezonde kwaliteitsslag in de energiezuinige nieuwbouw van woningen \(brochure\)](#); Claudia Bouwens, Lente-akkoord, 2010
- [45] [Een klimaatneutrale warmtevoorziening voor de gebouwde omgeving - update 2016](#); CE Delft, www.ce.nl, september 2016
- [46] [Kamerbrief 'Voortgang energiebesparing gebouwde omgeving'](#); Minister van Wonen en Rijksdienst, 2 juli 2015
- [47] [NVN 7125:2015 Ontw](#) – Energieprestatienorm voor Maatregelen op Gebiedsniveau (EMG); NEN, 2015
- [48] [Onderzoek handvatten voor zeer energiezuinige nieuwbouw - BENG; samenvatting; \[www.lente-akkoord.nl\]\(http://www.lente-akkoord.nl\)](#); Nieman Raadgevende Ingenieurs en DGMR Bouw, in opdracht van Lente-akkoord, juni 2016
- [49] [Uniforme Maatlat voor de warmtevoorziening in de woning- en utiliteitsbouw](#); uitgave Nationaal Expertisecentrum Warmte van RVO, 2014
- [50] Bron: prof. C.A.J. Duijvestein, SOM, faculteit Bouwkunde, TUDelft
- [51] [Themablad Innovatieve Installatieconcepten](#); Agentschap NL, juli 2012
- [52] Cradle to Cradle en de Nieuwe Stappenstrategie – nieuw elan voor de duurzame bouw; A. van den Dobbelen e.a., TUDelft, in Handboek Duurzaam Bouwen hoofdstuk 1.2, WEKA uitgeverij
- [53] [Begrippenlijst gebouwen](#); RVO, 2015
- [54] [Onderzoek naar de kwaliteit van ventilatiesystemen in nieuwbouw eengezinswoningen](#); BBA Binnenmilieu, in opdracht van ministerie van VROM, februari 2011.
- [55] [Ventilatiesystemen voor nieuwbouwwoningen](#) - inventariserend onderzoek; MoBius Consult, in opdracht van Agentschap NL, juni 2012.
- [56] Stevige ambities, klare taal; WE-adviseurs, in opdracht van Platform energietransitie Gebouwde Omgeving, oktober 2009
- [57] [Uitgerekend nul Rekenmethode](#); DHV, in opdracht van Agentschap NL, 2010
- [58] Passiefhuistechnologie in Nederland, 3e uitgave, november 2008; Stichting Passiefhuis Holland te Sliedrecht
- [59] www.passiefbouwen.nl; Stichting Passief Bouwen te Eindhoven
- [60] www.passiv.de; Passivhaus Institut te Darmstadt (D)
- [61] PHPP, PassivHaus Projektierungs-Paket; Passivhaus Institut te Darmstadt (D), www.passiv.de
- [62] www.pixii.be; Kennisplatform Energieneutraal Bouwen te Borgerhout
- [63] Praktijkboek Passiefhuis; SBR, 2015
- [64] 'Tegen de hitte - Groen en de opwarming van de stad' Michiel Brink e.a., Royal haskoningDHV, uitgave Gemeente Tilburg, Gemeente Sittard-Geleen, 2013
- [65] Consumentenonderzoek Lente-akkoord; dr. Laure Itard e.a., OTB - TUDelft te Delft, in opdracht van NVB, Voorburg, september 2009; te downloaden via www.lente-akkoord.nl
- [66] [KopStaat Praktijkboek](#); Christine Algera e.a., in opdracht van Lente-akkoord en Agentschap NL; in

- gedrukte vorm: Aeneas uitgeverij te Bostel
- [67] [Energiezuinige woningen ontwikkelen: de beste basis](#); H. Bouwmeester en R. Cloquet, in opdracht van Lente-akkoord, 2011
- [68] [Infoblad Energieneutraal bouwen: definitie & ambitie](#); RVO, 2013
- [69] [Infoblad Energieneutrale woningbouw](#); RVO, 2013
- [70] [Infoblad Energie-eisen en woonwensen](#); RVO, 2012
- [71] [Huis vol energie - inspiratie voor energieneutraal wonen](#); I. Opstelten en M. Bakx, in opdracht van SEV Energiesprong, 2011
- [72] [Lokaal Energie- en Klimaatbeleid](#)
- [73] www.rvo.nl/energiezuiniggebouwd
- [74] [Resultaten uit monitoring over: Concepten nul op de meter en 80% besparing](#); Piet Jacobs (TNO) e.a., uitgave Energiesprong, mei 2015
- [75] www.passivhausprojekte.de
- [76] [Hoe waarden bewoners energiebesparende maatregelen? - gebundelde onderzoeksrapporten 1995 - 2011](#); V&L Consultants, in opdracht van RVO, 2012
- [77] [De Zon in stedenbouw en architectuur – Passieve en actieve zonne-energie in de woningbouw](#); H.E. Bouwmeester, uitgave: Novem, 2000
- [78] De factor Zon I, eengezinswoningen; W/E te Gouda, uitgave: Novem, 1988
- [79] Duurzaam bouwen duurzaam wonen / Dubo-woningen en hun bewoners; H. Bouwmeester; Aeneas uitgeverij, Bostel, 2002
- [80] Praktijkevaluatie Veldzicht te Valkenburg (ZH); BOOM-SI, in opdracht van SenterNovem, Sittard, 2004
- [81] Grote Glasoverkapte Ruimten – atria, serres, passages; P. Blesgraaf e.a., uitgave: Novem, 1996
- [82] [NEN 2057:2011 t/m correctieblad 2057/C1:2011](#), Daglichtopeningen van gebouwen. Bepaling van de equivalente daglichtoppervlakte van een ruimte, NEN, Delft, 2011
- [83] Praktijkboek Bouwbesluit 2012 - editie 2012; te downloaden via www.rijksoverheid.nl
- [84] Fietsfeiten te downloaden via www.kimnet.nl; Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KIM), 2018
- [85] Energiebesparing in verkeer en vervoer door ruimtelijke ordening; P. Janse e.a., CE te Delft, uitgave: Novem, 1997
- [86] Ontwerpwijzer fietsverkeer; CROW-publicatie 351, CROW, Ede, juni 2016
- [87] [Fietsberaadpublicatie 19: Samen werken aan een veilige fietsomgeving](#); Fietsberaad, april 2011
- [88] Serres – Praktijkvoorbeelden, toepassingen en gebruik; T. Reijenga en G. de Vries, uitgave: SEV te Rotterdam en Novem, 1996
- [89] Zinnige serres in Spijkenisse; uitgave: W/E adviseurs en Wilma
- [90] Serres in strijd tegen geluid; J. Crone-de Haan, in: BouwWereld nr 6, 1998
- [91] Onverwarmde serres, een herijking van de opbrengst. TNO-rapport 2002-DEG- R025. Auteurs: TNO (Delft), W/E adviseurs (Utrecht), EBM-Consult (Arnhem), in opdracht van SenterNovem, 2002
- [92] [LARGAS – Langzaam Rijden Gaat Sneller](#); CROW, www.crow.nl/publicaties, 2004
- [93] Schonere lucht bij betere doorstroming; CROW, publicatie 218f, 2008; te bestellen via www.crow.nl
- [94] [VPL - Vervoersprestatie op Locatie](#); CROW, www.crow.nl/publicaties, 2001
- [95] Dossier 'Elektrisch rijden' op www.rvo.nl
- [96] [SBR-Referentiedetails Woningbouw](#); er is ook een [Studenteneditie \(2015\)](#) H.M.Nieman, uitgave Thieme Meulenhoff, 2012
- [97] Koudebruggen als thermisch lek; A. Poel, in Bouwwereld nr 24, 1995
- [98] [Nationaal Kennisplatform Laadinfrastructuur](#)
- [99] [Luchtdicht bouwen – theorie – ontwerp – praktijk](#); P. Kuindersma en H.M. Nieman, uitgave SBRCURnet, Rotterdam, december 2013
- [100] NEN 2686; Luchtdoorlatendheid van gebouwen – Meetmethode; NEN, Delft, 1988 met Wijzigingsblad A2:2008, dec. 2008
- [101] NEN 2687:1989; Luchtdoorlatendheid van woningen – Eisen; NEN, Delft, 1989
- [102] NEN 2690:1991/A2 2008; Luchtdoorlatendheid van gebouwen – Meetmethode voor de specifieke luchtvolumestroom tussen kruipruimte en woning; NEN, Delft, 2008
- [103] Bouwen met of zonder kruipruimte?; SBR-rapport nr. 237, SBR te Rotterdam, 1995
- [104] 433MAXX spouwanker, info: www.rockwool.nl
- [105] Maak van de luchtpouw geen restmaat; H. Speelman, in: BouwWereld nr 1, 1999
- [106] De invloed van convectiestromen op de warmteweerstand van geïsoleerde spouwmuren; PRC

- Bouwcentrum (update van rapport 1994), maart 2006
- [107] Electrification of heating and transport – a scenario analysis for the Netherlands up to 2050; J. Moraga en M. Mulder, Centre for Energy Economics Research - Universiteit van Groningen, mei 2018
- [108] [Wat u moet weten over isolerend dubbelglas en HR++ beglazing](#); samenstelling: Procomm, uitgave van o.a. Kenniscentrum Glas, 2008
- [109] Evaluatie Urban Villa Amstelveen; A. Poel e.a., Damen Consultants te Arnhem en G. de Vries, V&L Consultants te Rotterdam, in opdracht van Novem, 1997
- [110] Geluidwering in de woningbouw; P. Braat-Eggen e.a., TNO-Bouw, in opdracht van VROM, uitgave: Waltman en SMD te Leiden, 1993
- [111] <https://kennisbank.isso.nl/publicatie/richtlijn-vegetatiedaken-bestaande-bouw/2010>
- [112] Begroeide daken na 2010; Afstemming van techniek, organisatie en maatschappelijk belang; P. Teeuw en C. Ravesloot, Techne Press, Amsterdam, 2011
- [113] [Groene daken nader beschouwd - Over de effecten van begroeide daken in breed perspectief met de nadruk op de stedelijke waterhuishouding](#); Kees Broks e.a., uitgave RIONED en STOWA, 2015
- [114] [Groen voor Klimaat \(brochure\)](#); Alterra te Wageningen, zie ook www.klimaatonderzoeknederland.nl
- [115] Minimum Energiewoningen in de stadsvernieuwing, evaluatie van het praktijkexperiment Joke Smitplein – Utrecht; Novem, Energie-Buro, 1989
- [116] Vacuüm isolatiepanelen – eindrapport afstudeerproject; K. van Went, TUDelft, 2002
- [117] Vervallen
- [118] [Innovatie in energie – Overzicht van een aantal innovatieve energietechnieken voor de woningbouw](#); SenterNovem, 2DEN0905, juli 2009; te downloaden via www.rvo.nl
- [119] [Technieken voor een energieneutrale woning](#); RVO, juni 2014
- [120] [SBR-Referentiedetails voor op de bouwplaats](#); SBRCURnet, 2016
- [121] [Bouwen aan een goede schil - met aandacht voor comfort en binnenmilieu](#); H. Bouwmeester en C. Bouwens, in opdracht van Lente-akkoord, 2014
- [122] [De onderconstructie van rieten schroefdaken](#); Nieman Raadgevende Ingenieurs e.a., in opdracht van Vakfederatie Rietdekkers, 2009
- [123] Drievoudig glas en bijpassende kozijnen - Ervaringen en aandachtspunten; Factsheet, H. Bouwmeester en C. Bouwens, Lente-akkoord, 11-2014; te downloaden via www.lente-akkoord.nl.
- [124] [30 voorbeeldprojecten energiezuinige woningbouw – samenvatting bevindingen](#); MoBius Consult, in opdracht van RVO, 2013
- [125] [Onderzoek naar de kwaliteit van ventilatiesystemen in nieuwbouw eengezinswoningen](#); BBA Binnenmilieu, in opdracht van Min. van Infrastructuur en Milieu, 2011
- [126] [Kwaliteit van mechanische ventilatiesystemen in nieuwbouw eengezinswoningen en bewonersklachten](#); RIVM, in opdracht van Min. van Infrastructuur en Milieu, 2011
- [127] [MONICAIR eindrapport WP1a – Resultaten van een monitoring onderzoek naar de binnenluchtkwaliteit- en energieprestaties van ventilatiesystemen in de woningbouw](#); Consortium MONICAIR deel A, R. van Holsteijn e.a., december 2014; zie ook www.monicair.nl
- [128] [Infoblad 'Ventilatiesystemen in energiezuinige nieuwbouwwoningen'](#); RVO, 2014
- [129] [Kleintje Ventilatie - Woningen en woongebouwen](#); ISSO, Rotterdam, april 2012
- [130] Gebruikershandleiding Woninginstallaties via www.uneto-vni.nl en via www.mijnhuisinstallatie.nl
- [131] Bewonersgedrag en balansventilatie - De invloed van bewonersgedrag op de effectiviteit van balansventilatie; K. Soldaat, Habiforum, Gouda, januari 2007
- [132] [Balansventilatie met WTW in de woningbouw - Sleutels tot succes](#); H. Bouwmeester en C. Bouwens, Lente-akkoord, december 2014
- [133] NEN 1087:2006 ontwerpnorm - Ventilatie van gebouwen - Bepalingsmethoden voor nieuwbouw; NEN, Delft, 2006
- [134] [De Brabantwoning](#); W. Buma, in: TVVL Magazine nr 4 – 2014
- [135] NEN 2757-1:2011: Bepalingsmethoden voor de geschiktheid van systemen voor de afvoer van rookgas van gebouwgebonden installaties - deel 1: Installaties met een belasting kleiner dan of gelijk aan 130 kW op bovenwaarde; NEN, Delft, 2011
- [136] Praktijkboek Gezonde Gebouwen; ISSO/SBRCURnet, Rotterdam
- [137] Dossier Luchtkwaliteit op www.rijksoverheid.nl
- [138] [ISSO-publicatie 27 Kwaliteitseisen luchtfilters voor ventilatiesystemen en luchtreinigers 2013](#); ISSO, 2013

- [139] [ISSO-publicatie 61 Programma van Eisen en systeemkeuze voor ventilatiesystemen in woningen en woongebouwen](#); ISSO, 2010, met uitgebreide erratum 2012
- [140] [ISSO-publicatie 62 Centrale gebalanceerde ventilatie met warmteterugwinning in woningen en woongebouwen](#); ISSO, 2010, met uitgebreide erratum 2012
- [141] [ISSO-publicatie 63 Beheer en onderhoud ventilatiesystemen in woningen en woongebouwen](#); ISSO, Rotterdam, 2008
- [142] [ISSO-publicatie 91 Ventilatiesystemen met decentrale toe- en afvoer en warmteterugwinning in woningen en woongebouwen](#); ISSO, Rotterdam, 2009 + erratum 2012
- [143] [ISSO-publicatie 92 Ventilatiesystemen met decentrale toevoer en centrale afvoer in woningen en woongebouwen](#); ISSO, Rotterdam, 2009 + erratum 2012
- [144] Demonstration house with hybrid ventilation; Reshyvent Report nr WP9-CZ, o.a. Cauberg-Huygen, Maastricht, januari 2005
- [145] Vent-O-Hybrid systeem van voorheen Alusta
- [146] Klimatisering woningen met grond-luchtcollectoren; A. van Lohuizen, in: Verwarming + Ventilatie april 2006
- [147] Monitoring Passief Huis in Dalem 2003/2004; G. Brouwer, in opdracht van Novem, maart 2005
- [148] Programma van Eisen voor Woningventilatie voor nieuwbouw en renovatie; BBA Binnenmilieu, in opdracht van Aedes, versie 2.0, nov. 2011, te downloaden via <http://www.binnenmilieu.nl/v2/media/file/Aedes%20PvEs%20Woningventilatie.pdf>
- [149] [ISSO-Kenniskaart nr 92 'Luchtfilters in woningbouw onderhouden'](#)
- [150] [ISSO-Kenniskaart nr 23 'Verdunningsfactor bepalen'](#), ISSO, 2013
- [151] BRL 8010 Ventilatie-PrestatieKeuring - Beoordelen van ventilatievoorzieningen van woningen, scholen en kinderdagverblijven; ISSO, 2012
- [152] [ISSO-Kenniskaart nr 33 'Kanalen reinigen'](#), ISSO, 2012
- [153] [ISSO-Kenniskaart nr. 35 'Filters in WTW-unit vervangen'](#); ISSO, 2012
- [154] NPR 1088:1999 met aanvulling 2000: ventilatie van woningen en woongebouwen – Aanwijzingen voor en voorbeelden van de uitvoering van ventilatievoorzieningen; NEN, 1999-2000
- [155] NEN 5077:2006 + C3:2012; Geluidwering in gebouwen; NEN, 2006-2012
- [156] [ISSO-publicatie 49 Kwaliteitseisen vloer- en wandverwarming en vloer- en wandkoeling](#); ISSO, Rotterdam, 2004 met errata 2009
- [157] [ISSO-publicatie 50 Ontwerptechnische kwaliteitseisen en richtlijnen voor warmwaterverwarmingsinstallaties](#); ISSO, Rotterdam, 2008 (niet meer actueel)
- [158] [ISSO-publicatie 51 Warmteverliesberekening voor woningen en woongebouwen](#); ISSO, Rotterdam, 2012
- [159] [ISSO-publicatie 56 Inregelen van ontwerpvolumestromen in individuele verwarmingsinstallaties in woningen](#); ISSO, Rotterdam, 2002
- [160] [ISSO-publicatie 58 Kwaliteitseisen voor luchtverwarmingsinstallaties in woningen](#); ISSO Rotterdam, 2003
- [161] [ISSO-publicatie 72 Ontwerp van individuele en klein elektrische warmtepompsystemen voor woningen](#); ISSO, Rotterdam, 2014
- [162] [ISSO-publicatie 73 Ontwerp en uitvoering van verticale bodemwarmtewisselaars](#); ISSO, Rotterdam, 2005
- [163] Lage temperatuursystemen – méér comfort met minder energie; v Haalen & Partners i.s.m. V & L Consultants, uitgave: Novem, 1998
- [164] NEN 2757-1:2011; bepalingmethoden voor de geschiktheid van systemen voor de afvoer van gebouwgebonden installaties - Deel 1: Installaties met een belasting kleiner dan of gelijk aan 130 kW op bovenwaarde; NEN, Delft, 2011
- [165] Voorstudie naar de effecten en het gedrag van Laag Temperatuur Systemen; H. v. Dijk TNO Bouw e.a., in opdracht van EnergieNed, Sep en Novem, 1998
- [166] Energie in wervende woonmilieus; H. Korbee e.a., W/E adviseurs duurzaam bouwen, Gouda, uitgave: Novem, 1996
- [167] Puntegale Rotterdam; vouwfolders Voorbeeldprojecten Duurzaam en Energiezuinig Bouwen; uitgave: Nationaal DuBo centrum te Utrecht, 1998 en 1999
- [168] Individuele warmtemeting; J. van Asten, WDC Consulting, in: b+u februari 1999
- [169] NEN 7440:1998, Eisen voor de toepassing bij individuele kostentoerekening; uitgave 1998,

- Nederlands Normalisatie-instituut, Delft
- [170] NPR 7441:1998, Warmtekostenverdeelssystemen - Uitwerking van de eisen voor de toepassing bij individuele kostentoekening; uitgave 1998, Nederlands Normalisatie-instituut, Delft
- [171] Rabobank Pey-Posterholt; Vouwfolders Voorbeeldplannen Duurzaam en Energiezuinig Bouwen; Novem en SEV, uitgave: Nationaal DuBo centrum te Utrecht, 1998 en 1999
- [172] Case Study: Solar district heating in Friedrichshafen, Germany www.managenergy.net
- [173] Evaluatie van een grootschalige toepassing van zonne-energie met seizoenmatige warmteopslag te Groningen; DWA te Bodegraven, in opdracht van: Novem, maart 1996
- [174] www.duurzameenergie.org Vereniging ODE, Organisatie voor duurzame energie
- [175] [Opwekkingsrendementen lokale technieken onder laboratoriumomstandigheden](#); TNO Bouw en Ondergrond, in opdracht van Agentschap NL, 2010
- [176] www.warmtepompenwegwijzer.nl: Informatie over warmtepompen en referentieprojecten
- [177] Beoordelingsrichtlijnen BRL 6000, o.a. delen 13 en 21 over warmtepomp- en bodemopslagsystemen; 2013, ISSO, Rotterdam
- [178] Module Gebruikshandleiding Woninginstallaties; uitgave Uneto-VNI en ISSO
- [179] [Zonthermische daken](#); J.v.d.Waerdt, DWA, in opdracht van Agentschap NL, 2012
- [180] [Praktijkvoorbeelden corporaties – De Goede Woning](#), Zoetermeer; Agentschap NL, 2011
- [181] Warmte in de woonomgeving deel 5 - bronnen en systemen; Gasterra, 2012; te downloaden via www.gasterra.nl
- [182] [Nationaal Expertisecentrum Warmte \(NEW\)](#) Informatie over warmtelevering (warmtedistributie)
- [183] [Wko 3x beter - beter bedenken, beter bouwen en beter beheren](#); Henk Bouwmeester, in opdracht van Lente-akkoord, 2013
- [184] [Kamerbrief over vragen toepassing Warmtewet en Warmteregeling](#); minister Kamp (EZ), 7 juli 2014
- [185] Warmte - wet, regelgeving en toelichting; M. van Ee e.a., uitgeverij Aeneas in Boxtel, december 2013
- [186] Dossier: [Warmtewet](#); Aedes
- [187] [ISSO-kleintje Vloerverwarming en vloerkoeling](#); ISSO, Rotterdam, 2013
- [188] Evaluatie van 86 Minimum-Energiewoningen te Utrecht; Energie-Buro, in opdracht van Novem, 1989
- [189] Monitor Energiebesparing Slimme Meters (Besparingsmonitor); H. van Elburg i.s.m. J. Uitzinger (IVAM), in opdracht van RVO, maart 2014
- [190] Damwandtechniek brengt seizoensbuffer; in: Warmtenetwerk Magazine nr 21 Winter 2015
- [191] [Warmtevisie](#); Minister van Economische Zaken H.G. Kamp, 2 april 2015
- [192] www.stek.nl; Stichting Emissiepreventie Koudetechniek
- [193] [Energiezuinig koelen met warmte- en koudeopslag](#); RVO, 2011
- [194] Basisonderzoek Aardgasverbruik Kleinverbruikers (BAK). EnergieNed, Arnhem, 2000
- [195] Vademecum Drinkwater- en Warmwaterbesparing; Milieu-Centraal Advies e.a. Uitgave: SEV, Rotterdam en Novem, 1999
- [196] Waterwerkbladen; Samenwerkende drinkwaterbedrijven; www.infodwi.nl
- [197] Optimalisatie warmtapwatersystemen door dubbelvoeden, door Ernest Israëls, VV+, nov 2008
- [198] Typen en merken zonneboilers; www.hollandsolar.nl
- [199] [ISSO-handboek Zonne-energie](#) - Bouwkundige en installatietechnische richtlijnen voor zonne-energiesystemen; ISSO, 2012
- [200] [ISSO-kleintje Zonne-energie](#) - Praktische aanwijzingen voor de installatie van zonnewarmte- en zonnestroomsystemen; ISSO, 2013
- [201] www.legionellavraagbaak.nl
- [202] [ISSO-publicatie 55 Leidingwater-installaties voor woon- en utiliteitsgebouwen](#); ISSO, Rotterdam 2013-2015
- [203] [ISSO-publicatie 55.1 Handleiding legionellapreventie in leidingwater](#); ISSO, Rotterdam, 2012
- [204] [ISSO-publicatie 55.2 Zorgplicht legionellapreventie collectieve leidingwaterinstallaties](#); ISSO, Rotterdam, 2012
- [205] [ISSO-publicatie 30.5 LegionellaCode Woninginstallaties](#); ISSO, Rotterdam, 2013
- [206] [ISSO-Instructieboek Ontwerpen van sanitaire installaties](#); ISSO, 2008/2016
- [207] www.consumentenbond.nl. Zie o.a. test CV-ketels 2016
- [208] [ISSO-publicatie 30.4 Warmteterugwinning uit douchewater](#) (versie 2008)
- [209] DH factoren van warmtapwateruittapleidingen, door Hans van Wolferen e.a TNO MEP, Verwarming en Ventilatie, febr. 2001]

- [210] [Drinkwaterbesluit](#)
- [211] [ISSO-KennisKaart 53 Hotspots bij radiatorenverwarming voorkomen](#); ISSO, 2013
- [212] [Checklist 'hotspots' in waterleidingen](#); ISSO, 2013
- [213] [Legionella preventie - Wie is er nu eigenlijk verantwoordelijk?](#); Aedes, 2011
- [214] [ISSO-kleintje Legionellapreventie 2012](#); ISSO, 2012
- [215] [ISSO/SBR-publicatie 811 Integraal Ontwerpen van Legionellaveilige woningen](#); ISSO/SBR, 2011
- [216] NEN 1006:2015 : Algemene voorschriften voor leidingwaterinstallaties; NEN, 2015
- [217] [Waterwerkblad 1.4 G - Beheer van leidingwaterinstallaties](#); VEWIN, dec. 2015
- [218] [ISSO-KennisKaart 45 Verticale douche-WTW installeren](#); ISSO, 2013
- [219] [ISSO-KennisKaart 46 Douchebak met WTW installeren](#); ISSO, 2013
- [220] [ISSO-KennisKaart 47 Douchegoot met WTW installeren](#); ISSO, 2013
- [221] Quooker Energy Analysis; Van Holsteijn en Kemna, Delft, in opdracht van Peteri BV, Ridderkerk, 2010
- [222] [Praktijkprestaties van warmtetechnieken bij huishoudens](#); Energymatters e.a., in opdracht van Agentschap NL, 2012
- [223] [ISSO-KennisKaart 40 Warmtepompboiler installeren](#); ISSO, 2013
- [224] [Regeling Legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater](#)
- [225] Energie Trends 2012; ECN, Energie Nederland en Netbeheer Nederland; 2012
- [226] [www.milieucentraal.nl](#)
- [227] [Gasconcepten voor de zichtjaren 2000, 2010 en 2020](#); Van Holsteijn en Kemna, in opdracht van Novem, februari 1999
- [228] [Nationaal Actieplan voor energie uit hernieuwbare bronnen](#); Rijksoverheid, 2016
- [229] [Opbrengst van zonnestroomsystemen in Nederland](#); W. van Sark, Universiteit Utrecht, in opdracht van RVO, 2014
- [230] [Leidraad zonnestroomprojecten](#); Agentschap NL, 2010
- [231] [NEN 7250:2014 nl, Zonne-energiesystemen – integratie in daken en gevels – Bouwkundige aspecten](#); NEN te Delft, 2014
- [232] NEN 1010:2015 Elektrische installaties voor laagspanning; NEN te Delft, 2015
- [233] [Monitoring en lessen PV-projecten Amersfoort en HAL-gebied](#); New Energy Works en Universiteit van Utrecht - Copernicus Instituut, in opdracht van SenterNovem, april 2008
- [234] [Jaarbericht 2012 SDE+, SDE en MEP](#); Agentschap NL, 2013
- [235] [Voortgangsrapportage Energie uit hernieuwbare bronnen in Nederland 2011 - 2012](#); Ministerie van Economische Zaken, 2013
- [236] EnergieTrends 2013; ECN, Energie Nederland en Netbeheer Nederland; 2013
- [237] [Dubbeloeldak](#), in: Leven op daken nr 14-2011
- [238] [ISSO-KennisKaart 82 Zonnestroompanelen plaatsen op daken](#); ISSO, 2013
- [239] [ISSO-KennisKaart 83 Omvormer voor zonnestroompanelen plaatsen op daken](#); ISSO, 2013
- [240] [ISSO-KennisKaart 87 Plaats zonnestroompanelen plaatsen bepalen](#); ISSO, 2013
- [241] [Goede voorbeeldprojecten op PV-gebied – Onderzoeksverslag](#); W/E adviseurs, in opdracht van Agentschap NL, 2012
- [242] [Op weg naar een klimaatneutrale woningvoorraad in 2050 – Investeringsopties voor een kosteneffectieve energievoorziening](#); R. van den Wijngaart e.a., PBL Planbureau voor de Leefomgeving, 2014
- [243] [ISSO-publicatie 51 Warmteverliesberekening voor woningen en woongebouwen](#); ISSO, 2012
- [244] [Klimaatinstallaties 1A, verwarmingssystemen](#); T.H. Hoogendoorn, TUDelft, Afdeling Bouwkunde, 1978
- [245] [GGD richtlijn medische milieukunde – Beoordeling van ventilatie en ventilatievoorzieningen van woningen](#); F. Duijm e.a., RIVM in opdracht van VWS, 2009
- [246] [www.rockwool.nl](#) en [www.isover.nl](#)
- [247] [Referentiewoningen nieuwbouw, zie www.rvo.nl](#)
- [248] [Onderzoek Woongebouw EPC < 0,4 – samenvatting bevindingen](#); Nieman Raadgevende Ingenieurs, in opdracht van RVO, juni 2015
- [249] [Nul op de meter – Ervaringen van vernieuwers in de woningbouw](#); RVO, mei 2015
- [250] Kennispaper: Duurzame begroeide daken; C. Ravesloot, uitgave SBRCURnet, april 2016
- [251] [ISSO-publicatie 108 Warmteverliezen in leidingsystemen](#); ISSO, 2016
- [252] [De slimme meter, uitgelezen energie\(k\)?](#); K.Vringer en T.Dassen, PBL Planbureau voor de

- Leefomgeving, 2016
- [253] [Waterwerkbladen - Drinkwater installaties](#); www.infodwi.nl
- [254] [Inventarisatie esthetische inpassing zonnepanelen](#); W/E adviseurs, in opdracht van RVO, 2015
- [255] Kennisdocument Houtstook in Nederland; J.Koppejan, Procede Biomass en F.deBree, Buro Blauw, in opdracht van RVO, september 2018
- [256] <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2018/40/hernieuwbare-energie-in-nederland-2017>
- [257] Electrification of heating and transport – a scenario analysis for the Netherlands up to 2050; J. Moraga en M. Mulder, Centre for Energy Economics Research - Universiteit van Groningen, mei 2018
- [258] Kortetermijnraming voor emissies en energie in 2020; P. Hammingh, et al., 2019, Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag
- [259] Ontwerp van het Klimaatakkoord; Sociaal-Economische Raad, Den Haag, december 2018; www.klimaatakkoord.nl
- [260] Switch naar aardgasvrij - Wat doen we met woningen in de pijplijn?; Lente-akkoord, augustus 2018, www.lente-akkoord.nl
- [261] Nationale Energieverkenning 2016; K.Schoots e.a., ECN, Petten, 2016
- [262] [Energieverbruik van particuliere huishoudens](#); CBS, april 2018